

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

Odešel sběratel a preparátor motýlů Libor Fiala

Dne 14. září 2020 nás ve věku 78 let navždy opustil dlouholetý spolupracovník Muzea regionu Valašsko, pan Libor Fiala. Libor žil od malička na Vsetíně. Jeho okolí znal jako málokdo jiný, ale rád navštěvoval i mnohá další místa v Česku, na Slovensku i po celé Evropě. Celý život byl v pohybu, i když odpočíval a snad i když spal... Činorodost byla jeho druhé jméno. Byl milovníkem vlaků, kterým zasvětil celý svůj profesní život. Byl též vášnivým turistou, organizátorem výletů, lyžařem, běžkařem, lovcem a sběratelem motýlů, volejbalistou. V oblíbených rodinných turnajích porážel i mnohem mladší soupeře včetně svých synů Jiřího a Libora a než jej začalo zrazovat koleno, vnoučata Jiří, Karolína a František mu do kopců nestíhala. Jen jeden člověk s ním po celý život dokázal udržet tempo. Jeho manželka Božena, se kterou prožil krásných a pestrých 50 let.

Rád přiložil ruku k dílu. Stopy jeho práce nese nejedna chalupa v blízkém i vzdálenějším okolí Vsetína. Žádný trávník v jeho blízkosti nestačil přerůst, žádná jablka či trnky nestihly shnít a nádobí po obědě nemělo šanci zaschnout. Žádná práce mu nebyla proti mysli.

Obr. 1: Libor Fiala s manželkou Boženou (rodinný archiv).

V muzeu nezištně odpracoval mnoho stovek, možná tisíce hodin při práci se svými oblíbenými motýly, které preparoval, určoval, řadil a zapisoval. V roce 2008 se osobně se svou lupou účastnil výpisu údajů o motýlech z většiny sbírek moravských muzeí. Lásku k přírodě uplatnil také v terénních výzkumech, kdy mimo jiné 10 let sledoval motýly pro Akademii věd České republiky přímo na Vsetíně a také aktivně mapoval motýly nejen v Beskydech, ale v celé České republice. Pod jeho jménem mohou kolegové v národní databázi rozšíření motýlů dohledat úctyhodných 6 500 záznamů o jeho pozorování. Spolupracoval též na odborných článcích, které stály na jeho zajímavých nálezech. Za svůj život vybudoval také rozsáhlou sbírku motýlů, která zaujímá bezmála stovku krabic.

Libor byl aktivní téměř až do poslední chvíle a život si užíval s radostí a v plné duševní i fyzické kondici. Jeho odchod byl pro všechny velmi nečekaný. Právě on totiž dokázal ve všech vzbudit dojem, že nezestárne nikdy, a pokud ano, tak že Zubatý ještě ve stovce uteče někde v prudkém kopci.

Libore, děkujeme!

REDAKCE ČASOPISU

Východomoravská pobočka České společnosti entomologické v roce 2020

Východomoravská pobočka České společnosti entomologické (ČSE) sdružuje zájemce o entomologii z regionu východní Moravy. Do jejích řad může vstoupit kterýkoliv člen ČSE, který má odborný zájem o entomofaunu v územní působnosti pobočky, nebo v této oblasti žije a má zájem setkávat se s podobně naladěnými lidmi. Vítání jsou ovšem rovněž i nečlenové ČSE; ti jsou podle vnitřních pravidel pobočky vedeni jako příznivci. Také příznivci se mohou účastnit všech akcí pořádaných pobočkou, jsou o činnosti vyrozumíváni stejně jako členové pomocí e-mailu a webu pobočky. Příznivci ale nemohou volit ani být voleni do výboru pobočky, případně nemají jiné výhody vyplývající z členství.

SCHŮZKY POBOČKY

Pravidelná setkávání členů a příznivců pobočky se odehrávají podle zavedeného scénáře. Schůzky se konají jedenkrát měsíčně od září do dubna vždy každý druhý čtvrtek daného měsíce a začínají v 18 hodin. I místo konání se po počátečních peripetiích stabilizovalo. Již několik let se scházíme v salónku restaurace Myslivna ve Zlíně, který k tomuto účelu máme rezervovaný. Jestliže z různých důvodů je nutno termín přesunout, tak jsou všichni zavčas informováni prostřednictvím e-mailu, ovšem i když se termín nemění, výbor pobočky stejně tímto způsobem rozesílá vyrozumění o blížící se schůzce a jejím předpokládaném průběhu.

V první části schůzek je čas na předávání materiálů, seznamování s novou literaturou, či výměnu zkušeností a názorů. Ve 20:00 předseda pobočky (případně jiný zástupce výboru) oficiálně přítomné uvítá. Sdělí případné novinky z dění ČSE, oznámí organizační pokyny, jež se týkají nadcházejících plánovaných společných akcí, a uvede přednášku. Zatím všichni přednášející se rekrutovali z našich řad a tématem přednášek bývají nejrůznější aspekty entomologie nebo mají cestovatelskou tematiku zaměřenou na přírodu a její poznávání. Po přednášce je pak ještě čas diskutovat

o probraném tématu nebo si jenom poklábosit až do zavírací hodiny. Infekce koronaviru, která se v únoru tohoto roku rozšířila na území Česka, významně zasáhla do všech aspektů našich životů a navazující vládní nařízení směřující k potlačení šíření nemoci znemožnila konání některých našich plánovaných setkání. Schůzky se uskutečnily v těchto termínech: 9. ledna, 13. února, 17. září, 8. října a 10. prosince. Kromě té první byly všechny ostatní již nějakým způsobem ovlivněny pandemií, což se negativně projevilo i na účasti. Navíc na většině schůzek kvůli hygienickým nařízením nebylo možno realizovat přednášky, a proto se letos uskutečnily pouze dvě.

Roman Mlejnek nám na schůzce 9. ledna povykládal svoje zkušenosti a zážitky ze svých výzkumů mokřadních biotopů, které aktuálně provádí na Hradčanských rybnících u Mimoně, kde sleduje faunu rákosníčků (Donaciinae) a potápníků (Dytiscidae). Během necelých dvou let tam zjistil 53 druhů potápníků, což je na naše poměry nebyvale vysoký počet. Tato bohatá diverzita svědčí o významu a zachovalosti sledované lokality, která bezobratlým vodním živočichům nabízí pestrout škálu biotopů.

Na první podzimní schůzce 17. září vystoupil se dvěma prezentacemi Dušan Trávníček. První pojednávala o jeho inventarizačním průzkumu vodních brouků a vážek, který letos prováděl v NPP Chropýňský rybník. Druhá přednáška se zabývala adaptací volavek popelavých na městské prostředí, jež ve Zlíně vedla ke vzniku hnízdní kolonie nedaleko vily Tomáše Bati. Bylo zdokumentováno, že k podobné adaptaci v současné době dochází i u čápa černého. Již druhým rokem je možno pravidelně pozorovat tyto elegantní ptáky, jak loví potravu v řece Dřevnici v rušné části Zlína. Nejčastěji jsou zaznamenávání při přecházení po Tyršově nábřeží.

PRAVIDELNÝ TURNAJ V PING-PONGU

Dne 18. července 2020 se uskutečnil již šestý turnaj v ping-pongu, který se stejně jako všechny předcházející ročníky konal v Kunovicích. Zázemí pro tyto již tradiční letní radovánky poskytl člen pobočky Ladislav Kandrnál ve svém domě a na svých pozemcích. Akce se mohou účastnit i rodinní příslušníci členů i příznivců pobočky. Vedle urputného sportovního klání to byla znovu příležitost k neformálním debatám nejenom na entomologická témata, ale také k lovu hmyzu na biologicky pestrém pozemku, jakým je zahrada pana Kandrnála. Ostatně můžete si učinit sami představu o její entomofauně, když si v tomto čísle časopisu nalistujete článek o zajímavých broucích z Kunovic a okolí. Hodně prezentovaných nálezů pochází z této vskutku rajské zahrady. Ale ještě se vraťme k samotnému turnaji. Z napsaného je snad zřejmé, že o vítěze vlastně až tolik nejde, ale pro pořádek musím uvést, že palmu vítězství suverénně získal Ladislav Kandrnál. A my ostatní méně sportovně nadaní jedinci jsme ten jeho obdivuhodný výkon spolu s ním řádně oslavili.

ENTOMOLOGICKÝ VÝZKUM LOKALITY KOSTELISKA U DUBŇAN

Obrátili se na nás kolegové z Jihomoravské pobočky České společnosti ornitologické s žádostí o provedení entomologického výzkumu lokality „Kosteliska“ u Dubňan. Jedná se o území v nivě říčky Kyjovky severně od Jarohněvického rybníka. Nachází se zde pestrá mozaika vodních ploch, rákosin, luk, polí a lesíků. Ornitologové jsou si dobře vědomi mimořádného přírodního potenciálu tohoto území, a rozhodli se proto vytvořit v těchto místech ptačí park, který by se stal významným refugiem nejenom pro ptactvo, ale i pro další společenstva živočichů a rostlin.

Entomologický průzkum v roce 2020 byl zaměřen především na brouky (Coleoptera) a motýly (Lepidoptera). Z motýlů pak byla pozornost věnována zejména nočním druhům. V rámci dvoukřídých (Diptera) byla podrobně sledována čeleď vrtalkovití (Agromyzidae). Doplňkově byla zaznamenána data také o dalších skupinách, jako jsou vážky (Odonata), rovnokřídli (Orthoptera), blanokřídli (Hymenoptera), atd. Průzkumu se zúčastnili následující entomologové: Ondřej Konvička,

Obr. 1: Lokalita Kosteliska je bohatá na různé mokřadní habitaty. Foto: D. Trávníček.

Fig. 1: The locality of Kosteliska is rich in various wetland habitats. Photo: D. Trávníček.

Obr. 2: Poražené stromy jsou dílem bobrů. Foto: D. Trávníček.

Fig. 2: The felled trees are the work of beavers. Photo: D. Trávníček.

Obr. 3: Mělké laguny poskytují vhodné podmínky jak pro avifaunu, tak i pro pestrou škálu vodních bezobratlých živočichů.
 Fig. 3: Shallow lagoons provide suitable conditions for both wetland avifauna and the wide array of aquatic invertebrates.

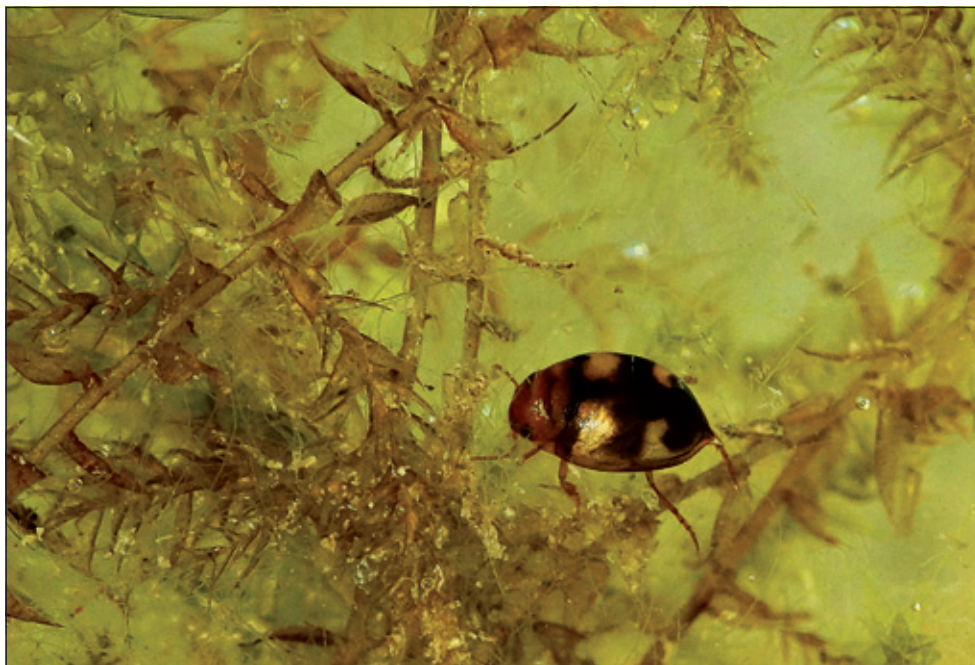
Dušan Trávníček, Eduard Ezer, Květoslav Resl, Jan Uříčář, Miloš Černý, Jan Červenka, Pavel Zelík, Ladislav Maršík a Daniel Vít.

Z několika stovek zaznamenaných druhů hmyzu jich 10 patří mezi zvláště chráněné podle Vyhlášky 395/1992 Sb. v platném znění. Mnohem výmluvnější je konfrontace zjištěného druhového spektra s aktuálním Červeným seznamem bezobratlých ČR. Figuruje v něm celkem 99 druhů; 48 je jich zařazeno do kategorie téměř ohrožený (near threatened), 31 do kategorie zranitelný (vulnerable), 17 do kategorie ohrožený (endangered), 2 do kategorie kriticky ohrožený (critically endangered) a 1 náleží dokonce do kategorie regionálně vyhynulý (regionally extinct). Z uvedených skutečností vyplývá, že Kosteliska jsou opravdu výjimečnou lokalitou, jež zasluhuje zvýšenou pozornost. Vedle významných druhů hmyzu obývajících vodní prostředí, jsou zde zastoupeny vzácné druhy saproxylické, fytofágní,

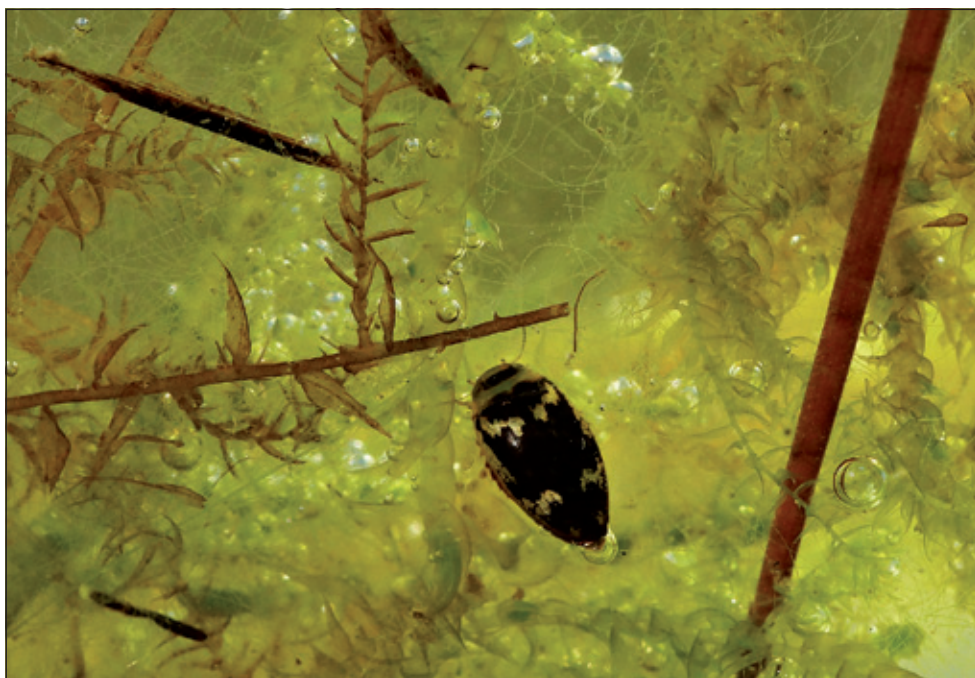
Obr. 4: Byl zde zaznamenán vodouch stříbřitý (*Argyroneta aquatica*), který je hodnocen jako ohrožený druh.

Fig. 4: The water spider (*Argyroneta aquatica*) has been recorded here, which is classified as an endangered species.

Obr. 5: Potápník *Hydrovatus cuspidatus* patří k zranitelným druhům.

Fig. 5: The diving beetle *Hydrovatus cuspidatus* belongs to vulnerable species.

Obr. 6: Potápník *Laccophilus poecilus* je zástupcem téměř ohrožených druhů.

Fig. 6: The diving beetle *Laccophilus poecilus* is a representative of nearly threatened species.

hygrofilní i psamofilní. Takovou pestrou škálu biotopů na tak malém prostoru lze v dnešní době nalézt jen velmi zřídka. Zkoumanou lokalitu a některé její obyvatele představují fotografie 1 až 6. Na základě uskutečněných průzkumů byly zpracovány návrhy k managementu sledovaného území podporující biodiverzitu zdejší entomofauny. Výzkum bude pokračovat i v následujícím roce a jeho výsledky budou jistě prezentovány v odborném tisku.

OSTATNÍ VÝZKUMY A AKTIVITY

Členové a příznivci pobočky se v roce 2020 podíleli na několika projektech, které organizuje Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK) ČR. Jednalo se o monitoring vybraných druhů motýlů, jako jsou bourovec trnkový (*Eriogaster catax*), "totenoví" modrásci (*Phengaris* spp.) a přástevník kostivalový (*Euplagia quadripunctaria*). Pro stejnou instituci byly zpracovány inventarizační průzkumy zaměřené na vodní brouky a vážky v šesti rezervacích CHKO Bílé Karpaty a v NPP Chropýňský rybník, jakož i inventarizační průzkumy brouků v PR Sidonie, PP Chladný vrch, PP Okrouhlá, PP Hluboče, PR Lazy, PP Pod vrchy, PR Huštýn, PR Trojačka, PR Kutany, PP Uherská a PP Stříbrník. Pro Entomologický ústav AV ČR bylo prováděno transektové mapování motýlů s denní aktivitou na vybraných katastrech. V rámci projektů LIFE naši členové participovali na monitoringu motýlů 15 vybraných lokalit v jižní polovině CHKO Bílé Karpaty a na přípravě možné repatriace některých vybraných druhů motýlů. Pro Krajský úřad Zlínského kraje byly prováděny inventarizační průzkumy brouků PR Tesák, PR Čerňava a PR Sochová v Hostýnských vrších. Jeden z našich členů provádí faunistický průzkum pírníků (Coleoptera: Ptiliidae) Podunajské nížiny.

V roce 2018 jsme na stránkách tohoto periodika publikovali obsáhlý článek z výzkumu brouků řeky Bečvy a jejího okolí v místech plánované výstavby vodního díla Skalička. Výsledky byly natolik významné, že se staly jedním ze závažných argumentů proti stavbě přehrady. Tuto lokalitu nadále monitorujeme a zaznamenali jsme tady výskyt dalších dosud nepublikovaných druhů. K nejčastějším zjištěním patří letošní nález kriticky ohroženého potápníka *Bidessus delicatulus*, což potvrzuje recentní výskyt tohoto reliktního druhu na lokalitě. S velkým roztrpčením vnímáme dlouhotrvající šetření a hledání viníka po podzimním úniku chemikálií do toku Bečvy a s ním spojeným katastrofálním úhynem ryb. Příští sezónu budeme sledovat, jak se tato havárie odrazila na stavu hmyzích populací na tomto jedinečně zachovalém úseku řeky.

O reputaci členů naší pobočky také vypovídá skutečnost, že se na ně obracejí redakce odborných časopisů s žádostí o zpracování recenzí na články, které mají být v těchto periodikách zveřejněny. V letošním roce zástupci naší pobočky zpracovali 8 recenzí. A samozřejmě nezanedbáváme ani vlastní publikační aktivity. Letos se naši členové či příznivci stali autory nebo spoluautory 15 odborných studií nebo prací, které byly akceptovány k publikování. Tři naši členové se autorsky výraznou měrou podíleli na vzniku knižní publikace *Vzácné a ohrožené druhy bezobratlých Zlínského kraje*, kterou na sklonku roku 2020 vydal Zlínský kraj. Kdo se chce o našich aktivitách dozvědět více, necht' se podívat na naše webové stránky. Kromě jiného jsou zde zpracovány podrobně výroční zprávy, v oddělení „aktivity pobočky“ jsou zdokumentovány naše schůzky někdy i s bohatým fotografickým doprovodem. Stačí otevřít následující odkaz: www.vmpcse.cz

Východomoravská pobočka ČSE rozhodně není žádným elitářským spolkem, ale je otevřená všem zájemcům o entomologii. Pokud byste měli zájem stát se členy nebo jejími příznivci, přijďte se podívat na některou z příštích schůzek, potřebné informace najdete rovněž na výše uvedených webových stránkách.

DUŠAN TRÁVNÍČEK

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, 14|15 Bat'ův institut, Vavrečkova 7040, CZ-760 01 Zlín, Czech Republic; e-mail: Dusan.Travnicek@muzeum-zlin.cz

Geologické výstavy v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně v „kovidovém“ roce 2020

Rok 2020 se vepsal ne příliš šťastně do našich myslí, jako rok „kovidový“. Kulturní instituce patřily mezi jedny z mnoha, kterých se dotkly restrikce nařízené vládou ČR. Geologicko-archeologická výstava *Příběh železa aneb železo v přírodě, dějinách a experimentu* byla otevřena pro návštěvníky pouhý měsíc. V půli března došlo k uzavření všech kulturních institucí na dlouhé dva měsíce. A protože výstava měla být veřejnosti přístupná od 14. II. do 21. VI., vedení muzea moudře rozhodlo o prodloužení výstavy až do 10. ledna 2021. To ovšem jen ti prozíraví tušili, že podzim roku 2020 bude ve znamení druhé, mocnější vlny nákazy covid-19 a s ní spojenými opatřeními. Naštěstí podzimnímu strmému propadu předcházela slibná návštěvnost prázdninových měsíců. Návštěvníky přitáhl krom železa rovněž poklad zlatých a stříbrných mincí, toho roku objevený v Hostýnských vrších. Poklad byl veřejnosti představen ve výstavním prostoru „Železa“, na pár týdnů tak probíhala výstava ve výstavě.

Co tedy mohli ve výstavě „Příběh železa“ návštěvníci obdivovat v případě, že ji stihli navštívit? Nu, není toho zrovna málo!

Výstava byla výjimečná hned v několika ohledech. **Zprvé**, výstavu připravily a dokázaly se na všem shodnout tři kurátorky (Jana Langová, Ludmila Hausnerová, Andrea Dovicová). **Zadruhé**, silné téma železa prolínalo netradičně hned do několika oblastí současně. Návštěvníkům bylo železo v přírodě představeno v podobě dokonalých vzorků minerálů a rud. Významné lokality ložisek, a to jak světové tak především české, zavedly návštěvníky výstavy do Zlínského kraje přes zajímavé, ale hlavně současné nálezy pelosideritů z míst, kde v minulosti těžba probíhala. Geologická část výstavy plynule navazovala na téma hutnictví na Zlínsku. Zvídavým neuniklo, kde, jak a co se

Obr. 1: Příběh železa – archeologická část. Foto: R. Ševčík.

Fig. 1: The story of iron – archaeological part. Photo: R. Ševčík.

Obr. 2: Příběh železa – Jindřiščin důl. Foto: R. Ševčík.

Fig. 2: The story of iron – the Jindřiška's mine. Photo: R. Ševčík.

těžilo. A protože se zapomíná, připomenutý byl ojedinělý příběh karvinského uhlobarona, jeho působení na zámku Nový Světlav a kratičký osud Jindřiščíny hutě v Bojkovicích. Tato část výstavy měla rovněž ambice přiblížit technologie zpracování železné rudy od primitivních hliněných pecí, přes středověké hamry, pece na dřevěné uhlí až k revolučnímu koksu, používaného v současných vysokých pecích. Tým nadšenců MJVM se vydal cestou experimentu starých řemesel, jejíž pravidelnou součástí jsou právě experimentální tavby železné rudy. Tato celodenní akce pro veřejnost probíhá první sobotu v září a v roce 2021 připadne na 4. září. Nabyté zkušenosti z taveb objasnila právě další část výstavy. Ve výstavní síni byla kupříkladu vystavena nadzemní šachtová pec z jílů a doplněna o všechny potřebné „ingredience“. Velké finále výstavy pak náleželo archeologii, která odhalila významné nálezy železných depotů na území kraje od doby laténské po středověk, přibližující genialitu a zručnost nejen keltských a slovanských kovářů. Veřejnosti byl vystaven jeden z největších depotů nalezených v České republice. Archeologické nálezy z hradiska Rýsov na kopci nad Provodovem se přetahovaly o pozornost návštěvníků s další mimořádnou lokalitou na území Zlínského kraje, a tou je kopec Klášťov u Vysokého Pole. V průběhu prázdninových měsíců proběhly hned dvě komentované prohlídky přímo na lokalitě s archeoložkou muzea Janou Langovou.

Zatřetí, pro svou rozsáhlost výstava netradičně zabírala hned dva tradiční výstavní prostory. Alespoň v první půli roku, kdy především dětské návštěvníky mohli okusit atmosféru Jindřiščina dolu a vyzkoušet si práci horníka. Výstava „Příběh železa“ byla překvapivě hravá ve více ohledech. Pomocí neodymového magnetu si mohli ti zvědavější odzkoušet magnetické vlastnosti železných rud. Prostřednictvím kostýmů se menší návštěvníci proměnili v horníka či kováře a svou sílu odzkoušeli s kladivem v ruce při kovářině v kovárně. Informací chtivé návštěvníky posunul v čase pracovní list do dob hraběte Larische. Na okamžik měli příležitost stát se dřevařem, slévačem, formařem, účetním i architektem. A kdyby náhodou někdo netušil, jak významné je železo v těle člověka, pak zde byla možnost sestavit si „železný“ jídelníček.

Obr. 3: Šperky – Granát d.u.v. Turnov. Foto: A. Dovicová.

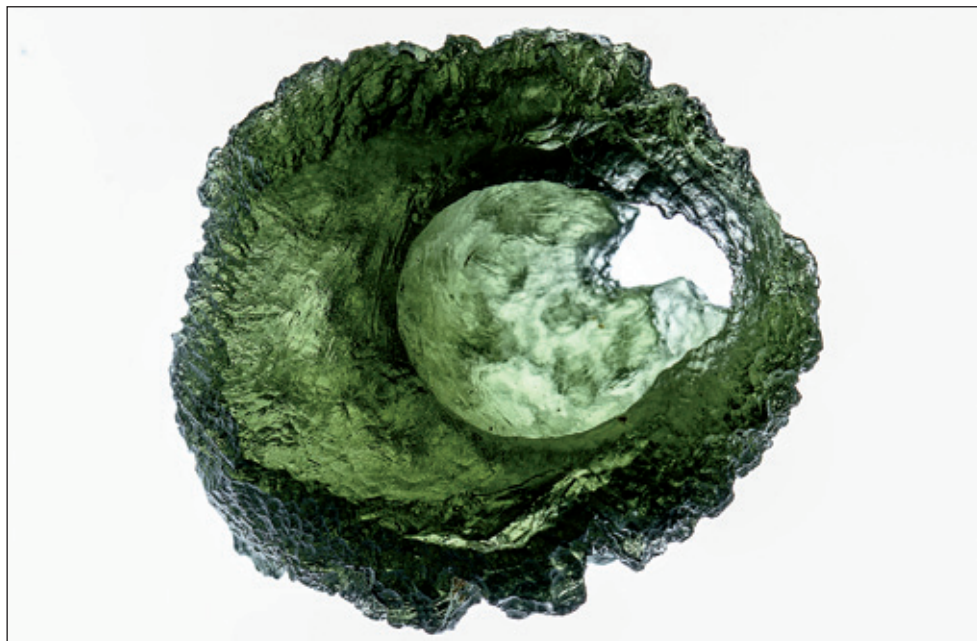
Fig. 3: Jewelry – Garnet d.u.v. Turnov. Photo: A. Dovicová.

A konečně **začtvrté**, součástí výstavy byly tradiční komentované prohlídky pro veřejnost s kurátorkami a doprovodné programy z dílny lektorů. Bohužel podzimní série tematických přednášek přesunutých právě z jara nestihla proběhnout. Nevzdáváme to a věříme, že se nám přednášky podaří uspořádat v jarních měsících jako ohlédnutí za předchozím, železu ne úplně nakloněným, rokem. Malou útěchou nám je skutečnost, že geologická část výstavy společně se železářstvím obecně a velkým tématem experimentálních taveb bude k vidění od května do září 2022 v IC Nový Hrozenkov.

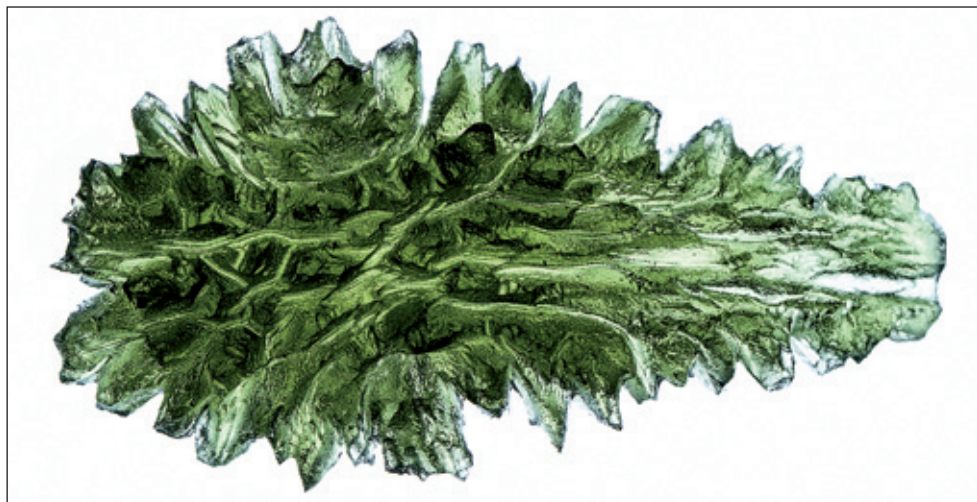
Poslové z vesmíru – meteority a tektity je název druhé geologické výstavy realizované v roce 2020. Tato výstava byla zahájena již bez vernisáže 24. IX. a otevřená pro návštěvníky setrvala necelý měsíc. V půli října bylo muzeum opět pro veřejnost uzavřeno. Velké plány na komentované prohlídky, přednášky a programy pro veřejnost se tedy přesunuly na jaro následujícího roku. Výstava byla nově prodloužena do 5. září 2021. To jí dává ještě slušnou naději dostat si svých plánů a neochudit návštěvníka o naučný i estetický zážitek!

Co přesně tedy mohou návštěvníci ve výstavě shlédnout? Především **METEORITY** a to meteority železné, kamenné i palasity. Poprvé se veřejnosti představily unikátní řezy meteoritu z Canyonu Diablo v Arizoně. Jde o předměty z bývalého Studijního ústavu firmy Baťa, dnes ve sbírkách MJVM, větší z řezů váží přes 13 kg! Meteorit spadnul přibližně před padesáti tisíci roky a zanechal po sobě jeden z nejlépe zachovalých meteoritických kráterů na zemi vůbec – Barringerův kráter. Tento kráter má průměr 1,5 km a jeho hloubka činí kolem 200 metrů. Pozemky, na kterých se meteority nacházejí, jsou dodnes ve vlastnictví Barringerovy rodiny. Meteoritu Canon Diablo spadlo přibližně 70000 tun, sesbíralo se ho dodnes asi 30 000 tun. Zbytek je ve formě prachu, rzi a železa stále v půdě.

Pozornost návštěvníka upoutá rovněž železný meteorit Campo del Cielo, který na území severní Argentiny dopadl před pěti tisíci roky. Neobvyklý výskyt velkých kusů železa znali již indiáni,

Obr. 4: Vltavín – prsten, pískovna Chlum. Foto: R. Ševčík.
 Fig. 4: Moldavite – a ring, Chlum sand pit. Photo: R. Ševčík.

Obr. 5: Vltavín – ježek, Besednice. Foto: R. Ševčík.
 Fig. 5: Vltavín – a hedgehog, Besednice. Photo: R. Ševčík.

kteří oblast obývali a ze železa pocházejícího z nebe vyráběli zbraně. Zajímavá je skutečnost, že do oblasti byla vyslána v druhé polovině 16. století průzkumná expedice, která našla v jednom z kráterů několik meteoritů, avšak místo považovali za opuštěný železný důl. V roce 1778 byla na místo vyslána další expedice, která měla prozkoumat záhadný nález. Za použití výbušnin byla odstraněna okolní zem a ukázalo se, že železo není součástí rudní žíly, ale že se jedná o jeden

Obr. 6: Meteorit nalezenný poblíž Sazovic v roce 1934. Foto: R. Ševčík.
 Fig. 6: The meteorite found near the village of Sazovice in 1934. Photo: R. Ševčík.

Obr. 7: Jantar, Študlov. Foto: V. Smutková.
 Fig. 7: Amber, Študlov. Photo: V. Smutková.

Obr. 8: Kalcit, Ordějov. Foto: V. Smutková.

Fig. 8: Calcite, Ordějov. Photo: V. Smutková.

soliterní kus. Váha kamene byla odhadnuta na 14–18 tun. Železný kámen byl ponechán na místě jako neužitečný.

Připomenut ve výstavě je jedinečný příběh **sazovického meteoritu**. Ten je zde samozřejmě vystaven! Nestává se totiž často, že na Zemi dopadají mimozemská tělesa (i když závěr roku 2020 se tomuto tvrzení vymyká) a spatřit takovou událost je doslova výjimečným okamžikem. Pak můžeme jen závidět pastevci Františku Veselému, který vytáhl 28. VI. roku 1934 ještě teplý kámen z řepného pole na okraji obce Sazovice nedaleko Zlína.

Obr. 9: Révait „nosorožec“, Ostrožská Nová Ves, foto: V. Smutková.

Fig. 9: Révait "a rhino", Ostrožská Nová Ves. Photo: V. Smutková.

Obr. 10: Kalcit, Ordějov. Foto: V. Smutková.

Fig. 10: Calcite, Ordějov. Photo: V. Smutková.

Pozornosti návštěvníka by rozhodně neměl uniknout lunait Northwest Africa 10480, úlomek z Měsíce vzniklý po nárazu meteoritu. A opravdu stojí za vznikem života na Zemi právě uhlíkatý meteorit s velkým množstvím aminokyselin typu CV3 z Maroka? Zaujme rovněž achondrit Shergottit – meteorit vyražený z povrchu Marsu prudkým nárazem. Každý meteorit ve výstavě si nese svůj příběh! A právě příběhy vystavených meteoritů doplněné o popisné informace návštěvníkům poodhalí **katalog výstavy**.

Druhým hlavním tématem výstavy jsou **TEKTITY**. Jde o přírodní skla vzniklá v důsledku dopadu mimozemských těles. Návštěvníkům neuniknou různotvary tektitů ze světových lokalit, ale především jedinečná „zelená sklíčka“ z jižních Čech. Vltavíny ze soukromých sbírek ohromí svou velikostí, tvarem i barvou. Nejen pozornost dam upoutají vltavíny povýšené šperkařským zpracováním. Vystaveny jsou glyptiky z dílny Evy Víškové a především originální ukázky šperků firmy Granát, družstvo umělecké výroby, Turnov.

Ve výstavě neschází interaktivní prvky. Zvědavý návštěvník si nasimuluje dopad meteoritu a ochutná napětí při hledání vltavínů. Informace naučného charakteru jsou doplněny poutavými příběhy přímo z terénních výprav za vltavíny.

Nezbývá než doufat, že se situace bude zlepšovat a další plánovaná geologická výstava **Poklady ukryté v podzemí Karpat aneb nerostné bohatství Zlínského kraje** v roce 2022 již proběhne bez výrazných omezení.

ANDREA DOVICOVÁ

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Vavrečkova 7040, 760 01 Zlín; e-mail: Andrea.Dovicova@muzeum-zlin.cz

Zájemci naleznou více informací a další obrazový materiál na následujících webových odkazech:
<http://www.muzeum-zlin.cz/cs/vystavy-a-akce/pribeh-zeleza/>
<http://www.muzeum-zlin.cz/cs/vystavy-a-akce/POSLOV%C3%89%20Z%20VESM%C3%8DRU%20meteority%20a%20tektity/>

Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti v roce 2020

Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti (dále MS pobočka ČBS) je součástí dobrovolné výběrové organizace Česká botanická společnost, z. s. Pobočka sdružuje zájemce o botaniku především z oblasti severní, střední a východní Moravy a Slezska. K hlavním aktivitám pobočky patří pořádání terénních exkurzí, workshopů, determinačních setkání, vícedenních floristických minikurzů i dalších akcí, jejichž cílem je podporovat a rozvíjet botanickou činnost v regionu Slezska a severní Moravy. Tento cíl pomáhá naplňovat také vydávání pobočkového časopisu pod názvem Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS.

První aktivitou pobočky v roce 2020 bylo již tradičně výroční setkání, které proběhlo 22. II. 2020 (Obr. 1). Z důvodu rekonstrukce zámku Kinských ve Valašském Meziříčí proběhlo setkání na zámku Lešná u Valašského Meziříčí. Součástí tohoto setkání byl stejně jako v předchozích letech také blok přednášek a krátkých sdělení, rozdělených do čtyř tematických celků: Úvodní informace, Lesní vegetace, Floristika a Různé:

1. blok – Úvodní informace

- Úvod a přivítání účastníků – RNDr. Jana Tkáčiková (MS pobočka ČBS, Muzeum Beskyd Frýdek-Místek)
- Finanční zpráva za rok 2019 – Mgr. Petr Kocián (MS pobočka ČBS)
- Pozvánka na minifloristický kurz – Mgr. Martin Dančák, Ph.D. a RNDr. Michal Hroneš, Ph.D. (MS pobočka ČBS, PŘF UP Olomouc)

2. blok – Lesní vegetace

- Lesy byly a budou, ale my si musíme ujasnit co od nich vlastně očekáváme – reflexe současné krize lesnictví – doc. Ing. Tomáš Vrška, Dr. (MZLU Brno)
- Biodiverzita vegetace lesů ve světle globální změny – Mgr. et MgA. Radim Hédli, Ph.D. (MS pobočka ČBS, BÚ AV ČR Brno)

3. blok – Floristika

- Kterak vzniká regionální Červený seznam – Ing. David Hlisnikovský (MS pobočka ČBS)
- Významné mechorosty Šipky u Štramberka – RNDr. Zbyněk Hradílek, Ph.D. (MS pobočka ČBS, PŘF UP Olomouc)
- Výzva – mech *Ptilium crista-castrensis* – RNDr. Jana Tkáčiková (MS pobočka ČBS, Muzeum Beskyd Frýdek-Místek)
- Zajímavé nálezy Metylovic a okolí 4 s přihlédnutím na květenu okolních Beskyd – Ing. Zbyněk Lukeš, Ph.D. (MS pobočka ČBS)

4. blok – Různé

- Vodní nádrž Skalička – RNDr. Jana Tkáčiková a RNDr. Zbyněk Hradílek, Ph.D. (MS pobočka ČBS, Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, PŘF UP Olomouc)
- Novinky v publikacích za rok 2019 – Mgr. Petr Kocián (MS pobočka ČBS)

Po ukončení posledního přednáškového bloku probíhala diskuze nad herbářovými položkami a problematickými taxony.

Během roku 2020 došlo z důvodu protikoronavirových opatření k několika podstatným změnám v připraveném programu. Některé akce byly přesunuty na jiný termín, některé se neuskutečnily vůbec.

Obr. 1: Výroční setkání pobočky v Lešné u Valašského Meziříčí, přednáší doc. Ing. Tomáš Vrška, Dr. Foto: J. Tkáčiková.
Fig. 1: Annual meeting in Lešná near Valašské Meziříčí, prof. Tomáš Vrška's lecture. Photo: J. Tkáčiková.

V roce 2020 proběhlo pouze **šest floristických exkurzí**, jak v samostatné režii pobočky, tak ve spolupráci s dalšími státními i nevládními organizacemi, z nichž jedna exkurze byla zaměřena na mechorosty a jedna byla mykologická. Uskutečnil se také třídní floristický minikurz do okolí Zábřehu. Již tradičně organizované determinační setkání proběhlo v online podobě formou videokonference a bylo zaměřeno na rašeliničky (rod *Sphagnum*) (Obr. 2 až 8).

PŘEHLED JEDNOTLIVÝCH AKCÍ V KALENDÁRNÍM POŘADÍ

23. V. 2020 – Exkurze do Tršické pahorkatiny v okolí Velkého Újezda – společná exkurze MS pobočky ČBS a Katedry botaniky PŘF UP v Olomouci. Exkurze vedla z Mariánského údolí okrajem Vojenského újezdu Libavá do Velkého Újezdu. Během exkurze byla nalezena řada vzácnějších rostlin, např. hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*), kosatec sibiřský (*Iris sibirica*), ostřice Hartmanova (*Carex hartmanii*), růže galská (*Rosa gallica*), srpice barvířská (*Serratula tinctoria*) a kapradiník bažinný (*Thelypteris palustris*). Vedoucí exkurze: Martin Dančák a Michal Hroneš.

6.–7. VI. 2020 – Exkurze za krásami úpatí Králického Sněžníku a Vrbenských rozsoch. Dvoudenní exkurze navázala na průzkumy v rámci miniFK z roku 2019 v krásné a cenné oblasti, kdy se z časových důvodů zdaleka nepodařilo využít potenciálu všech tras. Nalezena byla řada vzácných druhů rostlin, např. vratičky – silně ohrožený druh *Botrychium lunaria* a kriticky ohrožený druh *B. matricariifolium*. Vedoucí exkurze: Martin Mokrejš.

12.–14. VI. 2020 – Floristický minikurz v okolí Zábřehu na Moravě. Již tradiční třídní floristický kurz měl v roce 2020 základnu v malé obci Leština, situované východně od Zábřehu na okraji Vitošovských vápenců. Celkem 30 účastníků propátralo na 14 exkurzních trasách území Hanušovické vrchoviny a okrajově také Zábřežsko-uničovského úvalu. Mezi nejčastěji navštěvo-

Obr. 2: Účastníci terénní exkurze do Tršické pahorkatiny v okolí Velkého Újezda, 23. V. 2020. Foto: A. Uvírová.

Fig. 2: Participants of orchids field excursion to the Tršice Uplands in the vicinity of Velký Újezd, 23.v.2020. Photo: A. Uvírová.

Obr. 3: Exkurze za krásami úpatí Králického Sněžníku a Vrbenských rozsoch – luční prameniště s prstnatci májovými (*Dactylorhiza majalis*) zničené bagrováním v Hynčicích pod Sušinou, 6. VI. 2020. Foto: J. Tkáčiková.

Fig. 3: Excursion to the beauties of the foothills of Králický Sněžník and Vrbenské rozsochy – meadow spring with *Dactylorhiza majalis* destroyed by dredging in Hynčice pod Sušinou, 6.vi.2020. Photo: J. Tkáčiková.

Obr. 4: Floristický minikurz v okolí Zábřehu na Moravě – vedoucí Michal Hroneš při večerní determinaci rostlin, 12. VI. 2020. Foto: J. Tkáčiková.

Fig. 4: Floristic mini-course to the vicinity of Zábřeh in Moravia – leader Michal Hroneš in the evening determination of plants, 12.vi.2020. Photo: J. Tkáčiková.

vaná stanoviště patřily suché louky a pastviny, lesní okraje a listnaté lesy. Vedení tras se laskavě ujali Martin Dančák, Michal Hroneš, David Hlisenkovský, Vojtěch Taraška a Jana Tkáčiková. V průběhu tří dnů byla nalezena řada vzácnějších druhů rostlin. K zajímavějším nálezům patří blín černý (*Hyoscyamus niger*), brslen bradavičnatý (*Euonymus verrucosus*), černýš rolní (*Melampyrum arvense*), kociánek dvoudomý (*Antennaria dioica*), kontryhel baltický (*Alchemilla baltica*), k. Walasův (*A. walasii*), modřenec chocholatý (*Muscari comosum*), rozrazil jarní (*Veronica verna*), třezalka rozpro-

Obr. 5: Významný nález okrotice bílé (*Orobanche alba*) během floristického minikurzu v okolí Zábřehu na Moravě, 12. VI. 2020. Foto: V. Taraška.

Fig. 5: Significant find of *Orobanche alba* during a floristic mini-course to the vicinity of Zábřeh in Moravia, 12.vi.2020. Photo: V. Taraška.

Obr. 6: Potvrzení lokality pryskyřníku velkého (*Ranunculus lingua*) během terénní exkurze Moravskoslezské pobočky ČBS, 25. VII. 2020. Foto: Z. Podešva.

Fig. 6: Confirmation of locality *Ranunculus lingua* during a field excursion of Moravskoslezská pobočka (branch) of the Czech Botanical Society, 25.vii.2020. Photo: Z. Podešva.

střená (*Hypericum humifusum*), vikev panonská pravá (*Vicia pannonica* subsp. *pannonica*), vítod ostrokřídlý (*Polygala multicaulis*) a zářaza bílá pravá (*Orobanche alba* subsp. *alba*).

Zorganizovali: Michal Hroneš a Martin Dančák.

25. VII. 2020 – Exkurze na louky Filena u Záhlinických rybníků. Exkurze směřovala do prostoru mezi Kurovickým potokem a břehy rybníků, kde se nachází mezofilní až mokřadní louky, vodnatá i zazemněná slepá ramena, odvodňovací kanál, podmáčená olšina s jezírky a dubohabřina na hrůdu. Zaznamenána byla řada vzácnějších převážně vlhkomilných druhů rostlin, po mnoha letech jsme zde ověřili výskyt pryskyřníku velkého (*Ranunculus lingua*) v počtu asi 20 rostlin. Vedoucí exkurze: Petr Batoušek.

Obr. 7: Účastníci terénní exkurze na louky Filena u Záhlinických rybníků – organizátor exkurze Petr Batoušek a fotograf Zdeněk Podešva, 25. VII. 2020. Foto: J. Tkáčiková.

Fig. 7: Participants of field excursion to the meadows of Filena near Záhlinické rybníky – leader of the excursion Petr Batoušek and photographer Zdeněk Podešva, 25.vii.2020. Photo: J. Tkáčiková.

Obr. 8: Účastníci bryologické exkurze do údolí Trubiska, 3. X. 2020. Foto: J. Kocián.

Fig. 8: Participants of bryology excursion to Trubiska valley, 3.x.2020. Photo: J. Kocián.

15. VIII. 2020 – Exkurze do lomu Kukačka u Bílé Vody – společná exkurze MS pobočky ČBS a Vlastivědného muzea Jesenicka. Exkurze vedla do opuštěného dolomitového lomu na nejsevernějším konci působnosti pobočky. Jedná se o jednu z nejvýznamnějších lokalit vápnomilné květeny na Jesenicku. Nalezeno bylo např. několik zástupců čeledi hořcovitých, a to hořec křížatý (*Gentiana cruciata*), hořeček nahořklý pravý (*Gentianella amarella* subsp. *amarella*), hořec brvitý (*Gentianopsis ciliata*) a zeměžluč okolíkatá (*Centaureum erythraea*). Vedoucí exkurze: Vojtěch Taraška a Radim Hédli.

3. X. 2020 – Bryologická exkurze do údolí potoka Trubiska. Exkurze vedla po zelené turistické značce do údolí potoka Trubiska. Prozkoumali jsme břehy několika rybníků, pěnovcové prameniště a podmáčené louky v PP Trubiska a břehové porosty podél stejnojmenného potoka. Nalezeno bylo několik vzácnějších druhů mechorostů a hub. Vedoucí exkurze: Svatava Kubešová a Jana Tkáčiková.

4. X. 2020 – Mykologická exkurze do Poodří. Exkurze vedla okolo rybníka Kotvice přes lesopark u zámku Nová Horka a dále k hrázím Bartošovických rybníků. Podařilo se nalézt několik vzácnějších druhů hub, např. vzácnou holubinku citlivou (*Russula luteotacta*), která zde má jednu z mála lokalit na severní Moravě a ve Slezsku. V oblasti jsou známé výskyty vzácných hřibů, ty ale během exkurze nebyly potvrzeny. Vedoucí exkurze: Jiří Lederer.

5. XII. 2020 – Determinační setkání, online: Rašeliníky (rod: *Sphagnum*) pod vedením lektorky Svatavy Kubešové (Moravské zemské muzeum v Brně). Rašeliníky jsou velmi dobré indikátory prostředí. Během online determinačního setkání proběhla teoretická část, která přiblížila jak naše hojně zástupce rodu, tak druhy vzácné a ohrožené. Setkání zorganizovaly: Svatava Kubešová a Jana Tkáčiková.

DALŠÍ AKTIVITY A DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

V roce 2020 pokračovalo zapisování do Nálezové databáze Moravskoslezské pobočky ČBS (www.nalezovka.cz). K 10. XII. 2020 obsahovala databáze celkem 38 662 floristických záznamů. Pokračovala spolupráce s projektem PLADIAS o výměně dat, kdy Nálezová databáze Moravskoslezské pobočky ČBS je jedním z datových zdrojů pro tvorbu map rozšíření cévnatých rostlin ČR. Také v roce 2020 proběhl další import dat z Nálezové databáze Moravskoslezské pobočky ČBS do centrální databáze projektu PLADIAS. Garantem a správcem databáze je Petr Kocián.

V únoru 2020 vyšly Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS č. 9. Nové číslo pobočkového zpravodaje přineslo na rekordních 84 stranách podrobné výsledky a postřehy z exkurzí, které proběhly v roce 2019, i další botanické materiály a data vztahující se k regionu působnosti pobočky. Redakční rada Zpráv MSP ČBS pracovala ve složení Jiří Kocián (předseda redakční rady), Michal Hroneš, Veronika Kalníková, Petr Kocián (technický redaktor), Svatava Kubešová, Jakub Salaš (jazykový redaktor) a Jana Tkáčiková.

V roce 2020 pobočka zaštitila pokračování projektu zaměřeného na floristický průzkum území vsetínského okresu – Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy. Tomuto projektu je věnována samostatná stránka www.mapovaniivs.cz, kde jsou v průběhu let postupně zveřejňovány zjištěné výsledky.

Podrobné zprávy o aktivitách pobočky jsou průběžně umísťovány na webových stránkách pobočky (www.ms-cbs.cz), které spravuje Petr Kocián. Na stránkách jsou k dispozici jak organizační informace (členství, poplatky atd.), tak výsledky a postřehy z exkurzí i další botanické materiály a data vztahující se k regionu severovýchodní Moravy.

V roce 2020 pobočka k 10. XII. 2020 sdružovala 75 členů, z toho 26 členů ČBS. V roce 2020 přibyli dva noví členové, šest členství bylo zrušeno z důvodu dlouhodobého neplacení členských příspěvků.

V roce 2020 (volebním období 2019 až 2021) pracoval výbor pobočky v tomto složení:

Jana Tkáčiková (předsedkyně): Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Hluboká 66, 738 01 Frýdek-Místek

Zbyněk Hradílek (místopředseda): Katedra botaniky, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého, Šlechtitelů 27, 783 71 Olomouc a Katedra biologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého, Purkrabská 2-4, 779 00 Olomouc

Michal Hroneš (jednatel): Katedra botaniky, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého, Šlechtitelů 27, 783 71 Olomouc

Veronika Kalníková (členka výboru): Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Kotlářská 2, 611 37 Brno a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Beskydy, Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Václav Dvořák (člen výboru): Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, U botanické zahrady 920, 771 46 Olomouc

Moravskoslezská pobočka ve svých řadách ráda uvítá všechny zájemce o botaniku, nejen z regionu střední, severní a východní Moravy a Slezska. Pokud byste se chtěli stát členy pobočky, veškeré potřebné informace najdete na internetových stránkách www.ms-cbs.cz.

JANA TKÁČIKOVÁ

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Hluboká 66, CZ-738 01 Frýdek-Místek; e-mail: jana.tkacikova@muzeumbeskyd.com

Sít'ové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2020

Sít'ové mapování cévnatých rostlin probíhalo na Vsetínsku již sedmou vegetační sezónu. Sběr botanických dat na území vsetínského okresu, přesněji pouze na území ležícím mimo Chráněnou krajinnou oblast Beskydy, navazoval na pilotní část, která proběhla v roce 2013 (TKÁČIKOVÁ et al. 2013) a na výsledky z let následujících 2014 až 2019 (TKÁČIKOVÁ et al. 2014, TKÁČIKOVÁ 2015a, 2016, 2017a, 2018 a 2019). Základním cílem mapování bylo zjištění přítomnosti všech druhů cévnatých rostlin v jednotlivých mapovacích polích (Obr. 1) ve vybraném území. Pozorované rostliny se zaznamenávaly do tzv. škrtačích formulářů. V roce 2020 mapování probíhalo v devíti mapovacích čtvrcích zvolených tak, aby co nejlépe zachycovaly druhovou diverzitu květeny. Výběr byl cílen na průzkum čtvrců zhruba ve střední části okresu na katastru obcí Bystřička, Jarcová, Růdka a Velká Lhota. Další zkoumané čtverce byly vybrány v jižní části okresu na katastru obce Leskovec a dva okrajové čtverce, zasahující menší částí okresu Vsetín v katastrech obcí Hošťálková, Pozděchov a Prlov. Čtverce pokrývaly území ležící ve čtyřech fytochorionech zasahujících na území vsetínského okresu – 79. Zlínské vrchy, 80a. Vsetínská kotlina (fytochorion 80. Střední Pobečví se dělí na podokresy 80a. a 80b.), 81. Hostýnské vrchy a 82. Javorníky.

Celkem bylo v roce 2020 v devíti mapovacích čtvrcích zaznamenáno 3 029 údajů o výskytu 704 taxonů cévnatých rostlin. Podle aktuálního červeného seznamu (GRULICH 2017) se tyto údaje týkají i 73 ohrožených či vzácnějších taxonů cévnatých rostlin (TKÁČIKOVÁ 2020).

Z fytogeograficky významných druhů jsou zastoupeny druhy s širší vazbou na Karpaty. Tyto druhy zasahují do České republiky od východu a vyskytují se pouze na východní či severovýchodní Moravě nebo jen vzácně pronikají až do východních Čech. Z této skupiny byly zaznamenány druhy *Dentaria glandulosa* a *Scilla kladnii*. Další skupina je tvořena druhy rozmanitého rozšíření, které jsou v ČR převážně vázané na karpatskou oblast, jsou to *Carex pilosa*, *C. pendula*, *Euphorbia amygdaloides*, *E. stricta*, *Isopyrum thalictroides* aj. Výrazná je také skupina zástupců vstavačovitých (*Cephalanthera damasonium*, *C. longifolia*, *C. rubra*, *Dactylorhiza fuchsii*, *D. majalis*, *Epipactis helleborine*, *E. palustris*, *Listera ovata*, *Neottia nidus-avis*, *Orchis mascula*, *Platanthera bifolia* a *Traunsteinera globosa*). Z teplo milnějších druhů rostlin byla nalezena nová lokalita černohlávků dřipeného (*Prunella laciniata*) a jetele bleďozlutého (*Trifolium ochroleucon*). Další výraznou skupinu tvoří druhy lesní, vázané na zachovalé listnaté lesy (*Aconitum lycoctonum*, *Aquilegia vulgaris*, *Arum cylindraceum*, *Cerastium lucorum*, *Corydalis solida*, *Lilium martagon*, *Stachys alpina*) a jedlobučiny (*Dentaria enneaphyllos*, *Dentaria glandulosa* a *Veronica montana*). Zajímavá je i skupina vzácnějších plevelů (*Aphanes arvensis*, *Silene noctiflora*) a druhů šířících se podél železnic, respektive využívající volnou ekologickou niku (*Galeopsis angustifolia*, *Saxifraga tridactylites*). Za pozornost stojí také skupina vlhkomilných lučních druhů a druhů vázaných na bazická luční prameniště (*Blysmus compressus*, *Cyperus fuscus*, *Eleocharis quinqueflora*, *Epilobium parviflorum*, *Gladiolus imbricatus*, *Valeriana simplicifolia*, *Triglochin palustris* aj.). V jižní části okresu byly potvrzeny známé i nalezeny nové lokality fytogeograficky významného druhu *Aremonia agrimonoides*.

Za nejvýznamnější nálezy v roce 2020 je možné považovat ověření po ca 10 letech lokality vápnomilné orchideje okrotice červené (*Cephalanthera rubra*), která byla nalezena na okraji dubohabřiny na hranici katastrů obcí Růdka a Vsetín, v místní části Dušná. Okrotice červená je vápnomilný lesní druh, který roste ve světlých listnatých lesích, zejména květnatých bučinách, dubohabřinách či doubravách, a také roste v lesostepních porostech. Je diagnostickým druhem vápnomilných bučin svazu *Sorbo-Fagion sylvaticae* Hofmann in Passarge 1968. Na Vsetínsku se jedná o velmi vzácný druh. V ČR se vyskytuje roztroušeně až vzácně od nížin do hor, s převahou lokalit v pahorka-

Obr. 1: Aktuální přehled vymapovaných čtverců síťového mapování okresu Vsetín mimo CHKO Beskydy.

Fig. 1: Current overview of grid cells of the floristic mapping project in the Vsetín district outside of the PLA Beskydy.

tinách. Vyšší koncentrace lokalit se nachází zejména ve středních a severovýchodních Čechách (Křivoklátsko, Český kras, labská část Českého středohoří a Česká křídová tabule) a na jihovýchodní Moravě (Bílé Karpaty, Ždánický les, Hustopečská pahorkatina). Naopak téměř nebo zcela chybí v západních a jižních Čechách, na Českomoravské vrchovině a na severní Moravě (cf. Zázvorka 2010).

Síťové mapování cévnatých rostlin je víceletý projekt. V roce 2017 po pětiletém trvání projektu byla prozkoumána polovina (48) ze všech mapovacích čtverců zasahujících na území okresu Vsetín mimo CHKO (96) a výsledky byly shrnuty a publikovány (Tkáčiková 2017b). Další devět čtverců bylo prozkoumáno v roce 2018 (Tkáčiková 2018) a stejný počet také v roce následujícím (Tkáčiková 2019). Celkově v roce 2020 byly výsledky ze 75 čtverců. Projekt bude pokračovat i v dalších letech, kdy je potřeba prozkoumat zbývajících 21 čtverců. V průběhu mapování funguje informační webová stránka (www.mapovanivs.cz), kde jsou průběžně zveřejňovány aktuality k projektu. Potenciální noví mapovatelé zde o síťovém mapování naleznou také všechny základní informace pro případ, že by se do něj chtěli aktivně zapojit. Nalezené druhy jsou postupně za-

pisovány do nálezové databáze Moravskoslezské pobočky ČBS (www.nalezovka.cz). Síťové mapování je realizováno zapsaným spolkem Rosička, pod záštitou Moravskoslezské pobočky České botanické společnosti.

LITERATURA

- GRULICH V. (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. – In: Grulich V. & Chobot K. [eds], Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. *Příroda* 35: 75–132.
- KAPLAN Z., DANIHELKA J., ŠTĚPÁNKOVÁ J., BUREŠ P., ZÁZVORKA J., HROUDOVÁ Z., DUCHÁČEK M., GRULICH V., ŘEPKA R., DANČÁK M., PRANČL J., ŠUMBEROVÁ K., WILD J. & TRÁVNÍČEK B. (2015): Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part 1. *Preslia* 87: 417–500.
- TKÁČIKOVÁ J. (2015a): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2015. Ms., 45 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2016): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2016. Ms., 40 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2017a): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2017. Ms., 49 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2017b): Síťové mapování cévnatých rostlin v části okresu Vsetín mimo CHKO Beskydy. Výsledky z let 2013–2017. *Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS* 6, Příloha 1: 1–56.
- TKÁČIKOVÁ J. (2018): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2018. Ms., 46 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2019): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2019. Ms., 45 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2020): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2020. Ms., 53 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J., DANČÁK M., HLISNIKOVSKÝ D. & HLAVATÁ J. (2014): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2014. Ms., 17 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J., DANČÁK M., KOCIÁN P. & HLISNIKOVSKÝ D. (2013): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín. Ms., 14 pp. [Depon in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí.]
- ZÁZVORKA J. (2010): *Cephalanthera* L. C. M. Richard. – In.: ŠTĚPÁNKOVÁ J., CHRTEK J. & KAPLAN Z. (eds), Květena České republiky 8, Academia, Praha, 464–471.

JANA TKÁČIKOVÁ

Rosička z. s., Jarcová 102, CZ-756 24 Bystřička; e-mail: janatkacikova@seznam.cz

Acta Carpathica Occidentalis

Joint publication of Museum of the Moravian Wallachia region, Vsetín, Czech Republic and Museum of Southwest Moravia Zlín, Czech Republic

Contact Address: Dr. Lukáš Spitzer, Muzeum regionu Valašsko, p. o. (Museum of the Moravian Wallachia region, Vsetín), Horní náměstí 2, CZ-755 01 Vsetín, Phone: +420 603 304 911; e-mail: aco@muzeumvalassko.cz

Submission Guidelines

Acta Carpathica Occidentalis publishes original research in the biological sciences with a focus on the Western Carpathian mountain region, especially within the vicinity of the Zlínský kraj region. The journal also presents article reviews, and short news and announcements in the fields of flora and fauna studies, environmental education and sustainable growth.

Acceptance of Manuscripts

The journal accepts previously unpublished original research. If your contribution does not meet these criteria, contact the Editorial Board for approval. The author signs with a publisher license agreement for the next use of his contribution. Editorial Board members approve contributions for peer review using a voting system. The members approve manuscripts on the basis of at least two reviews by peer scientists knowledgeable about the topic. The comments of the reviewers are made available to the authors. The authors must consider and address reviewer comments, either by amending the text to incorporate reviewer comments or by refuting the comments. Contributions to the news section are not subject to review. Authors are responsible for the content of their contributions. The Editorial Board reserves the right to make stylistic, spelling and other minor formatting adjustments. Authors will receive proofs of their manuscripts before the journal is sent to the printers. If accepted, the journal has the right to publish the manuscript in printed and electronic forms. The journal does not pay for contributions. Authors receive an electronic copy of their article and a printed copy of the journal.

Review Process and Timeline

The magazine is published annually at the end of the year. The deadline for submitting manuscripts is the end of June. In early August, authors receive the reviewers' comments, which they must then address. In special cases, manuscripts can be submitted after the deadline with editorial board approval.

Manuscript Guidelines

Manuscripts are accepted mainly in Czech and Slovak languages or in English (when justified). The keywords (which should exclude any words used in the title) and the abstract must be in English only. The manuscript title and the captions in the attachments must be bilingual – in Czech and English or in Slovak and English. Authors are responsible for providing the translation themselves. Journal editors may provide some assistance with language revisions.

We prefer to receive manuscripts (including attachments) by email. Other methods of delivery must be agreed upon in advance.

Manuscripts should be structured as follows:

- a brief and concise name including English translation,
- the given and surname of the author(s), address of the author(s) including ZIP code, contact information for the primary author (preferably e-mail address),
- keywords (3-10 keywords must convey the content of the article),

- abstract (The abstract should provide a brief synopsis of the article, including the most important results and conclusions of the contribution. Abstracts must be limited to 2,000 characters including spaces.),
- article text – recommended structure:
 - introduction,
 - biological materials,
 - methodology,
 - conclusion,
 - discussion,
 - summary if needed),
 - acknowledgments,
 - references,
 - attachment descriptions and captions. All attachments (images, graphs, tables) must be attached as separate files. Individual parts can be coupled/connected as needed (e.g. results with discussion).

The recommended structure is not required in special cases (when justified) and with short announcements about what is happening in the field. Section headings must be on separate lines, with the exception of the abstract and the keywords. We recommend limiting your article to a maximum total length of 54,000 characters including spaces. The text should not be formatted in multiple columns and words should not be hyphenated.

Designations of genera, subgenera, species and subspecies (not higher taxonomic ranks) should be italicized. Designations of authorities (author citations and their abbreviations) and years (subsp., sp., etc.) should not be italicized. The titles of sources in the references section (magazines, books, articles) should be italicized. Designations of genera and species in the titles of the sources referenced should not, however, be italicized. CAPITALIZE the names of authors quoted in your article and listed in the references section. Other text formatting is not recommended (e.g. underlining is not permitted at all).

Images should always be submitted as separate files and formatted as JPG, TIFF, BMP, PDF, or EPS. Images should not be included in Word version of the article text. **Tables and graphs** should also be submitted in the attachment as separate files formatted by MS Office applications (Word, Excel). Their placement can be designated in the text by **inserting a reference**, such as “insert Pic. 1 here”. Original images must be submitted in a quality that allows printing in grayscale in the highest possible resolution. Captions for tables and images must be placed at the end of the text.

Authors must use scientific classification systems and reference the sources of the botanical or zoological taxonomy they use in the methodology and materials sections. **Designations of species and lower taxonomic ranks** should not be abbreviated when first mentioned in the text. The first mention should include the full name of the authority, year and any brackets. Subsequently, taxonomic designations can be abbreviated in the article. This formatting does not apply to texts about botany/in botanical science. Author citations should not be excluded from the abstract. **Dates** should be formatted to include no spaces. Months should be expressed with Roman numerals (1. VI. 1994). In English texts, Roman numerals should be written in lower case (1. vi. 1994). In English, the comma should also be replaced with the decimal point (4.7 mm).

Codes of faunistic grid squares must be denoted in brackets after the location name, such as Dobrá (6376). **Fauna and flora scientific data must include:** country, locality (code), date of the finding, number of specimen (and its gender – **M** for male, **F** for female), author of the finding (leg. or lgt.), determiner (det.) or the author’s review of the determiner (rev.), the owner of the collection (coll.), and the like.

Quoting Sources: References should follow the formatting used in the previous issues of the journal. In-text quotations should be referenced as follows: Novák (2005), (Špaňhelová 2009), Zeman & Kotlář (1966), (Zeman & Kotlář 1966). Where there are more than two authors, use Bohuník et al. (1998). All the sources quoted in the text must be listed in the References section and vice versa. References to journals should include journal titles in full (official abbreviations of journal titles are allowed only in special cases).

Online references: Website references should include the name(s) of the website author(s), the name of the website (in italics) and the http:// or https:// address and the date the website was accessed in brackets (not the date of the creation of the website). The following examples can be found in a language guide by KONVIČKA (2009).

Reference Formatting Examples

- ANONYMOUS (1981): ČSSR 1 : 500 000. Účelová podkladová mapa pro ústav pro výzkum obratlovců ČSAV. Kartografie, Praha, 1 mp.
- BURYOVÁ B. (1996): Rozšíření druhů rodu *Philonotis* v České republice. Ms., 86 pp. [Mgr. thesis, Přírodovědecká fakulta UK Praha]
- ELIÁŠ P. jun., DÍTĚ D., KLIMENT J., HRIVNÁK R. & FERÁKOVÁ V. (2015): Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). *Biologia*, 70: 218–228.
- HOLUŠA J. (1997a): Druhové spektrum sarančí (Caelifera) a kobylek (Ensifera) údolí potoka Dinotice (Vsetínské vrchy). *Klapalekiana*, 33: 11–16.
- KONVIČKA O. (2009): Druh saranče vrzavá *Psophus stridulus* (Linnaeus, 1758). *Biolib*, <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id252/> (accessed 10 February 2012).
- PAVELKA J. & Trezner J. (eds) (2001): *Příroda Valašska*. Český svaz ochránců přírody, Vsetín, 568 pp.
- REJZEK M. (2005): Cerambycidae (tesaříkovití), pp. 530–532. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. (Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates). AOPK ČR, Praha, 760 pp.
- SEBER G.A.F. & LECREN E.D. (1967): Estimating parameters from catches large relative to population. *Journal of Animal Ecology*, 36: 631–634.
- SPITZER L. & VALCHÁŘOVÁ J. (2006): Monitoring populací druhu *Carabus variolosus* a zjištění biotopových nároků druhu na vybraných lokalitách na Vsetínsku. Ms., 41 pp. [Depon. in: AOPK ČR Praha]
- TRÁVNÍČEK D. (2010): Poznámky k výskytu *Laccobius* (*Dimorpholaccobius*) *simulatrix* Orchymont, 1932 v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 1: 104–105.

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

ELIÁŠ st.Pavol Cievnaté rastliny zrúcaniny stredovekého hradu Likava na strednom Slovensku - - - - -	3
KONVIČKA Ondřej Nálezy podkornice osikové <i>Mezira tremulae tremulae</i> (Hemiptera: Heteroptera: Aradidae) v Bílých Karpatech - - - - -	12
KANDRNÁL Ladislav Zajímavé nálezy brouků v Kunovicích a jeho okolí na Uherskohradištsku - - - - -	17
KONVIČKA Ondřej & KANDRNÁL Ladislav Tesařík alpský (<i>Rosalia alpina alpina</i>) ve Chřibech - - - - -	27
KONVIČKA Ondřej Druhá lokalita včelovníka velikonočního (<i>Apalus bimaculatus</i>) (Coleoptera: Meloidae) v České republice - - - - -	33
FRANC Valerián & HEMALA Vladimír Nové pozoruhodné nálezy chrobákov (Coleoptera) v mestskom parku v Banskej Bystrici, Slovensko - - - - -	36
TRÁVNÍČEK Dušan Vodní brouci některých přírodních rezervací a památek v Bílých Karpatech a nálezy nových druhů pro tuto oblast - - - - -	43
DVOŘÁK Libor & POLÁČEK Rostislav Stružilky (Diptera: Anisopodidae) České republiky: přehled dosavadních znalostí - - - - -	53
LUSK Stanislav, LOJKÁSEK Bohumír & HALAČKA Karel Rybí osídlení Vsetínské Bečvy a Rožnovské Bečvy na konci 20. století - - - - -	60
TYLLER Zdeněk Pravděpodobný záznam výskytu kočky divoké (<i>Felis silvestris</i>) v PP Kaňúry v CHKO Bílé Karpaty - - - - -	69

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

Odešel sběratel a preparátor motýlů Libor Fiala - - - - -	72
Východomoravská pobočka České společnosti entomologické v roce 2020 - - - - -	73
Geologické výstavy v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně v „kovidovém“ roce 2020 - - - - -	79
Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti v roce 2020 - - - - -	86
Sít'ové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2020 - - - - -	93
Acta Carpathica Occidentalis - - - - -	96

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

- 3 • ELIÁŠ st. Pavol | Cievnaté rastliny zrúcaniny stredovekého hradu Likava na strednom Slovensku
- 12 • KONVIČKA Ondřej | Nálezy podkornice osikové *Mezira tremulae tremulae* (Hemiptera: Heteroptera: Aradidae) v Bílých Karpatech
- 17 • KANDRNÁL Ladislav | Zajímavé nálezy brouků v Kunovicích a jeho okolí na Uherskohradištsku
- 27 • KONVIČKA Ondřej & KANDRNÁL Ladislav | Tesařík alpský (*Rosalia alpina alpina*) ve Chřibech
- 33 • KONVIČKA Ondřej | Druhá lokalita včelovníka velikononočního (*Apalus bimaculatus*) (Coleoptera: Meloidae) v České republice
- 36 • FRANC Valerián & HEMALA Vladimír | Nové pozoruhodné nálezy chrobáků (Coleoptera) v městském parku v Banské Bystrici, Slovensko
- 43 • TRÁVNÍČEK Dušan | Vodní brouci některých přírodních rezervací a památek v Bílých Karpatech a nálezy nových druhů pro tuto oblast
- 53 • DVOŘÁK Libor & POLÁČEK Rostislav | Stružilký (Diptera: Anisopodidae) České republiky: přehled dosavadních znalostí
- 60 • LUSK Stanislav, LOJKÁSEK Bohumír & HALAČKA Karel | Rybí osídlení Vsetínské Bečvy a Rožnovské Bečvy na konci 20. století
- 69 • TYLLER Zdeněk | Pravděpodobný záznam výskytu kočky divoké (*Felis silvestris*) v PP Kaňúry v CHKO Bílé Karpaty

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

- 72 • Odešel sběratel a preparátor motýlů Libor Fiala
- 73 • Východomoravská pobočka České společnosti entomologické v roce 2020
- 79 • Geologické výstavy v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně v „kovidovém“ roce 2020
- 86 • Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti v roce 2020
- 93 • Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2020
- 96 • Acta Carpathica Occidentalis